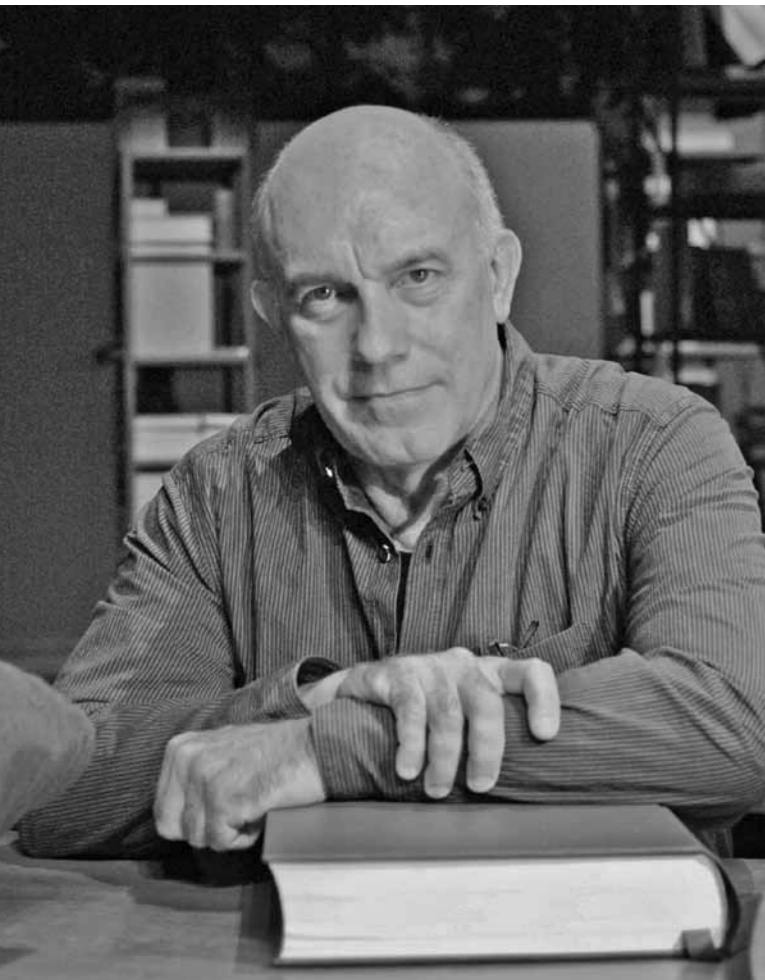

Dale Duesing
tussen wit en zwart
in Enschede

Ingrid Bosman

Regie Johannes Passion en hoofdrol in Sweeney Todd

Dale Duesing tussen wit en zwart in Enschede

Dale Duesing is de komende tijd prominent aanwezig bij de Nederlandse Reisopera. In september speelt de Amerikaanse bariton de hoofdrol in de zwarte operette *Sweeney Todd*, naast cabaretière Sanne Wallis de Vries. Maar eerst regisseert hij opnieuw de *Johannes Passion*. Zo enthousiast werd zijn theatrale aanpak in 2011 ontvangen dat Duesing met een zeker gevoel van bevrijding aan de herneming begint. Het scheidt ook bij hemzelf nieuwe verwachtingen. ‘Nu moeten we de lof waarmaken.’

Er woedt een sneeuwstorm in Appleton Wisconsin, meldt Dale Duesing (68), de warme vriendelijkheid zelve. Hij is voor twee weken terug op zijn oude nest, de Lawrence University, waar hij de basis legde voor zijn internationale operacarrière. Hij onderwijst zo’n 30 studenten in de Duitse liedkunst, van Haydn tot Schönberg en nog moderner. ‘Ik laat ze elk een lied instuderen. En dat begint bij mij met begrijpen.’ Een collega vroeg hem onlangs zich te ontfermen over een student die werk van Wagenaar onder handen had. ‘Ik heb hem geholpen met z’n uitspraak. Dus je ziet: Nederland is nooit ver weg.’

Hij verheugt zich op de maanden die hij in Enschede voor de boeg heeft. Als jonge zanger werkte hij een tijd in Münster, ‘en toen gingen we ook al vaak de grens over. Ik houd van de omgeving, de natuur, de taal, de gemoedelijkheid in de omgang. En de kaneelbroodjes van de Enschedese zaterdagmarkt zijn onovertroffen.’ Belangrijker is de zekerheid van een warm bad bij de NRO, door Duesing gekenschetst als een gezelschap waar een hoge professionele standaard en een dito graad van menselijkheid hand in hand gaan. ‘Of je er nou als zanger of als regisseur komt, de houding in het hele bedrijf is er altijd één van: laten we samenwerken om het te laten gebeuren. Ik kan je verzekeren: dat is lang niet overal en altijd het geval.’

Geen zorgen

Duesing beseft dat hij een ander gezelschap aantreft dan in 2011. Hij is goed bevriend met directeur Nicolas Mansfield en weet van diens gevecht om de Reisopera een nieuwe toekomst te bezorgen. ‘Hij is en blijft musicus, dat is belangrijk. Natuurlijk, het gezelschap is ingekrompen, maar over sfeer en mentaliteit maak ik me geen zorgen.’ Het bericht dat de *Johannes Passion* als opera zou worden hernomen werd door Duesing met gejuich begroet. ‘Ik draag die productie in mijn hart. Een tijd geleden zong ik in Parijs en werd aangesproken door twee Fransen die de uitvoering in Amsterdam hadden gezien. Ze waren er nog van onder de indruk. En nu hopen we er ook weer nieuw publiek voor te winnen.’

Aan Bach zal het niet liggen. ‘Dit is zó’n krachtig en ontroerend werk. Ik ben musicus, maar de *Johannes* is van zichzelf theatraal in de beste zin van het woord.’ Het drama spreekt voor zich, zoals Duesing in 2011 zijn alom als eerlijk en integer ontvangen aanpak verklaarde. De vrees voor het verwijt van ‘heiligschennis’ - omdat Bach met een in Nederland nog nooit vertoonde operaversie geen recht zou worden gedaan - bleek ongegrond. Dat die druk nu is verdwenen geeft een gevoel van vrijheid, beaamt Duesing. ‘Maar’, laat hij er in één adem op volgen, ‘dat is tegelijk ook het enge eraan. We moeten het minstens zo serieus nemen als de vorige keer. Het is onze verantwoordelijkheid om de lof waar te maken en liefst ook nog nieuwe inzichten toe te voegen.’

Intenser

Welke dat zouden kunnen zijn, daar kan ook Duesing alleen nog maar naar gissen, maar hij is vast van plan verdieping aan te brengen. ‘Het is een ander soort spanning. De cast is grotendeels dezelfde en heeft dus iets om op voort te bouwen, de ervaring nog intenser te maken, terwijl de twee nieuwe solisten weer hun eigen ideeën meebrengen.’ Duesing zong talloze keren in zowel de *Johannes* als de *Matthäus*. Hij stelt vast dat die laatste zich als gepolijst meesterwerk minder leent voor opera. ‘De *Matthäus* is qua emotie misschien completer, maar in de *Johannes* zijn de karakters theatrale, wat het als opera aangrijpender maakt. Neem de gesprekken tussen Pilatus en Jezus: je reinste intellectuele uitdaging. ‘Was ist wahr?’ Het zou een modern stuk kunnen zijn. Pilatus (dit keer de Russisch-Amerikaanse bariton Vitali Rozyenko, red.) is hier zó interessant. Niet puur kwaadaardig, hij daagt je uit om hem te begrijpen, zijn twijfels vooral. “Ik zie geen fouten”, zegt hij. Zijn vrouw was een christen, misschien hoorde hij thuis aardige dingen over Jezus.’

Contrast

Het contrast met de klus die Duesing na de zomer wacht lijkt enorm. Toch ziet hij ook wel een parallel tussen de *Johannes Passion* en

Sweeney Todd, waarin een moordlustige barbier bloedig wraak neemt voor de dood van zijn vrouw en zijn eigen onterechte veroordeling. ‘Het idee dat de samenleving je niet begrijpt en dat je dan toch verder moet, dat zie ik als een overeenkomst. De aanvaarding van Jezus komt voort uit liefde en medemenselijkheid. *Sweeney* zweert wraak en vecht daarvoor, maar wel uit liefde voor degenen die hij verloor.’ Duesing zong in New York toen de beroemd geworden musical van Stephen Sondheim in 1979 op Broadway in première ging. Hij ging kijken en beleefde een “ongelooflijke” avond. ‘Zoveel verschillende elementen, van horror tot humor, en dan die fantastische muziek waarin je van alles hoort, tot en met Stravinsky.’ Juist die complexiteit rechtvaardigt wat hem betreft het stempel ‘gitzwarte operette’. ‘Het is opera noch musical. Het zal nog lastig worden om het spel niet te laten afremmen door de ingewikkelde muziek.’ Des te groter de gretigheid waarmee hij deze rol accepteerde. ‘Al zullen velen me voor gek verklaren. Ik zie het als mijn taak om *Sweeney* in de eerste plaats een mens te laten zijn. Hij is een duivels personage, maar ook heel gevat.’

Fantasie

De bariton rekent ook op adequate coaching van de Nederlandse regisseur Marcel Sijm, met wie hij zijn leven deelt. ‘Het wordt de eerste keer dat we samenwerken. Spannend, ja, maar ik vind zijn voorstellingen altijd prachtig en ben benieuwd waar zijn fantasie mij in deze rol brengt. Marcel is erg goed in lichaamstaal, en dat is precies wat deze rol nodig heeft. Of hij me tot de perfecte *Sweeney Todd* kan laten uitgroeien? Dat is hem geraden!’ Zijn tegenspeelster Sanne Wallis de Vries (mrs. Lovett) kent Duesing vooralsnog alleen van YouTube-beelden. ‘Ik zag fragmenten uit de voorstelling waarin ze Adèle Bloemendaal speelt. Nee, die kende ik evenmin, maar wat ik Sanne zag doen was zó echt. Het past heel erg bij dit stuk om niet louter met klassiek geschoolde zangers te werken. Sondheim had ook de wereld aan theater op het podium staan. Je zult zien dat het enorm gaat tintelen’